

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Γ΄.

Ότε έστι περί του εν θεοτέρω άνθρωπε
βουλόμετο ή περί παιδείας και αρετών και
των αρετών ορίσει. (Πλάτ. Θεάγος).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1884

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΙΤΣΙΟΣ

Ε.γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Τὰ σχολεία μας δέονται συντόνου καὶ πεφροντισμένης ριζικῆς μεταρρυθμίσεως, καὶ τοῦτο ἤρξατο εὐτυχῶς ἀπὸ τινος γινόμενον. Ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ μάλιστα ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις ἡ τῶν σχολείων παιδαγωγικὴ διάταξις εἶναι βεβαίως πολλῶ πλεῖον κεκοσμημένη.

Ἡ πείρα παρὰ τοῖς σοφοῖς ἔθνεσιν ἀπέδειξεν ὅτι τὰ σχολεῖα προκόπτουσι καὶ εὐημεροῦσι μόνον, ἐὰν ὑπάρχωσι μόνιμοι ἐπιθεωρηταί, εἰδικῶς πρὸς τοῦτο μεμορφωμένοι, καθοδηγοῦντες τοὺς δημοδιδασκάλους ἐν τῷ ἔργῳ. Ἀλλὰ τοιούτους ἐπιθεωρητάς δυστυχῶς ἡ Ἑλλάς δὲν ἀπήλαυσεν εἰσέτι, καίτοι πρὸ πολλοῦ ἐλήφθη πρόνοια, καὶ διαγωνισμὸς ἐγένετο, ὅπως ἀποσταλῶσι πρὸς σπουδὴν τῶν παιδαγωγικῶν εἰς Ἰσπερίαν τέσσαρας νέους, οἱ ὅποιοι, διαγωνισθέντες πρὸς ἑνδεκα ἄλλους καὶ ἐπιτυγχόντες αὐτοί, εὐρίσκονται δυστυχῶς ἀκόμη ἐν Ἀθήναις.

Τὸ ἐν Ἰθάκῃ τῆς Νέας Ὑόρκης

Κορηλιανὸν Πανεπιστήμιον, καὶ οἱ φοιτηταὶ αὐτοῦ.

Ἐκ πάντων τῶν πανεπιστημίων, ἅτινα πολλὰ καὶ μεγάλα ἐν ταῖς ἠνωμέναις Πολιτείαις ὑπάρχουσι, τὸ ἐν Ἰθάκῃ εἶνε τὸ μᾶλλον ἐπιστημότερον, λαμπρότατον ὑπάρχον παράδειγμα πρακτικῆς συνεργίας τοῦ ὑψηλοφρονεστάτου ἰδιωτικοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῆς γενναιοδωρίας τῆς Ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως.

Τὴν 2 Ἰουλίου 1862 τὸ Κογκρέσον ἐψήφισε νόμον, καθ' ὃν πᾶσα πολιτεία, ἣτις ἤθελεν ἰδρύσει σχολὴν τινα, ἥς τὰ κύρια μαθήματα, μὴ ἀποκλειομένων ἄλλων ἐπιστημονικῶν καὶ κλασικῶν, συμπεριλαμβανομένων δὲ καὶ στρατιωτικῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ἤθελον στρέφεσθαι περὶ τὴν γεωργίαν καὶ μηχανικὴν, ἔθετεν εἰς τὴν διάθεσιν ἐκάστου τῶν μελῶν τῆς ἐν τῷ Κογκρέσῳ δημοσίαν γῆν ἐκ 30,000 ἔκρων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πολιτεία τῆς Νέας Ὑόρκης ἀποστέλλει εἰς Οὐάσιγκτωνς νέους ἀν-

τιπροσώπους, ἡ δωρεὰ ἀνηλόγηται εἰς 990,000 ἄκρα. Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον γενναϊοδωρὸς τῆς πολιτείας διακήρυξεν, ὅτι ἀντὶ νὰ δαπανηθῶσι τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν γαιῶν τούτων προϊόντα χρήματα εἰς ἰδρυσιν οἰκοδομῶν, αὐτὸς ἀνελάμβανεν ἰδίαις δαπάναις νὰ κατασκευάσῃ πάσαις τὰς ἀπαιτούμενας οἰκοδομὰς τὰς χρησιμευούσας διὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ πανεπιστημίου. Ἐσδρας Κορηλιὸς ἐκαλεῖτο ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὅστις διὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ ταύτης ἀπηθανάτισε τὸ ὄνομά του. Ἐκ πτωχῶν γονέων κηρύσσοντο, διὰ τῆς φιλοπονίας του καὶ τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ του πνεύματος ἰδίως ἐν τῇ τηλεγραφικῇ βιομηχανίᾳ ἐγένετο πλούσιος. Ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν συμπολιτῶν του ἐκάλειπεν αὐτὸν βραδύτερον ἐν τῇ γερουσίᾳ τῆς Νέας Ὑόρκης, καὶ τέλος ἀνεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὸ ὑψίστον ἀξίωμα τοῦ διοικητοῦ. Νομίζων ὅτι ἡ ἀνωτέρα παιδείσις τῆς πατρίδος του ἦτο ἀνεπαρκής, ἀπεφάσισε νὰ θυσιάσῃ μέρος τοῦ πλούτου του ὑπὲρ τοῦ κοινού κελοῦ, καὶ πρὸς ἐπικουρίαν τῆς ἀπόρου νεολαίας. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐξησφαλίθη κατὰ πάντα τὸ ἴδρυμα τοῦτο, τὴν 29 Ἀπριλίου 1865 ἀνεγνωρίσθη ἐπίσης ὑπὸ τοῦ νομοθετικοῦ σώματος τῆς πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ ὠνομάσθη Κορηλιανὸν Πανεπιστήμιον. Ὡς πρὸς δὲ τὴν διοργάνωσιν αὐτοῦ ὁ φίλος τοῦ ἴδρυτοῦ Α. Δ. White ἄλλοτε πρεσβευτὴς ἐν Βερολίνῳ θεωρεῖται ὁ τὰ μάλιστα ἐργασθεὶς, ὅστις καὶ ἐγένετο πρῦτανος αὐτοῦ. Τῇ 7 Ὀκτωβρίου 1868 ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ ἐπισημῶς.

Εὐθὺς ἄμα τῇ ἐνάρξει ἡ συρροὴ τῶν φοιτητῶν ὑπῆρξε μεγάλη. Τὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ πρακτικῶς ἀνηγεγεργμένα οἰκοδομήματα ὑψοῦνται 400 ποδ. ἄνω τῆς γραφικῆς Καϋούγα λίμνης, ἣτις ἐν τῷ μέσῳ τῆς Νέας Ὑόρκης ἐκτείνεται εἰς μῆκος 38 καὶ πλατ. 1—3 1/2 ἀγγλικῶν λευγῶν ἀπὸ μεσημέρ. πρὸς βορ. καὶ παρέχει ἀρίστην εὐκαιρίαν εἰς παντὸς εἶδους νηυσιπλοίαν. Κατὰ τὸ ἄνω ἄκρον ταύτης κεῖται θελκτικὴ 12,000 περίπου κατοίκων ἔχουσα Ἰθάκη, ἣτις ἐνεκα τοῦ ἀναμνήσεων πλήρους ὀνόματός της παρέχει πνοὴν τινὰ ἀρχαϊκότητος καὶ ὡς πανεπιστημιακὴ πόλις οὐδαμῶς ὑπολείπεται τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀδελφῶν της. Ἐνταῦθα οἱ πλεῖστοι σπουδασταὶ ἔστησαν τὰ σπουδαστήριά των, ἐνῶ αἱ μαθήτριά, — διότι τοιαῦτα νομίμως καὶ καθ' ὅλους τοὺς τύπους ὑπάρχουσιν ἐγγεγραμμένοι—ἐνοῦσι τὰ κομμωτήριά των ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην, ὃ ἐστὶ ἐν τῷ καλουμένῳ Sage Colege, μεγαλοπρεπεῖ οἰκίῳματι, ὅπερ εἶνε δωρεὰ θιασώτου τινὸς τοῦ πανεπιστημίου τούτου, ὡς καὶ ἡ κομψὴ τοῦ πανεπιστημίου ἐκκλησίαι.

Οἱ καθηγηταὶ οἰκοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ ὀπισθίον τοῦ πανε-

πιστηρίου μέρος τὸ καλοῦμενον Campus εἰς ἴδια οἰκήματα, κατὰ τὴν καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἰσχύοντα ὑπερήφανον κανόνα: my house is my castle, προτιμῶντες τὴν ἀμέριστον κτῆσιν ἐπιτηδείου μικροῦ οἴκου τοῖ ἐπ' ἐνοικίῳ παλιτελοῦς μεγάρου.

Οἱ οὐμίσκοι οὗτοι οἱ μὲν ὀπισθεν ἄλλους κεκρυμμένοι, οἱ δὲ ἐπὶ ἰδῶ-
φους ἤρεμα κεκλιμένοι παρέχουσιν εἰς πᾶσαν τὴν χώραν τὴν περὶ τὸ
πανεπιστήμιον ἑλκυστικόν τι, ἢ ἡδύνατό τις εἰπεῖν πατριαρχικόν τι, ἐνῶ
συνάμα διατηρεῖ καὶ ἀγροτικὸν τινα χαρακτήρα. --- Οἱ ἀμέσως καὶ παν-
ταχοῦ ἐγγὺς λόφοι εἶνε πλήρεις γραφικῶν χαραδρῶν καὶ καταρρακτῶν
παντὸς μεγέθους, ὧν ὁ περιφημώτατος ἔχει ὕψος ὑπὲρ τοὺς 150 πόδας.

Ἄν τις προδῇ περαιτέρω εἰς τὴν θελκτικὴν ἐξοχὴν καὶ ἀνέλθῃ εἰς τὰς
δυτικὰς σειρὰς τῶν λόφων, ρθῆναι μετ' ὀλίγον εἰς τὴν πρὸς δυτικὰς τῶν
Κασαλιῶν ὄρεων χώραν καὶ εἰς τὴν ὠραίαν Οὐατκίνην λίμνην. Θέσεις
τοιαῦται τόσον τερπναὶ ἤθελον εἶσθαι ἴσως ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν σπουδὴν
τῶν φοιτητῶν, ἂν μὴ προεφύλαττε τούτους ὁ νόμος, καθ' ὃν κατὰ τρι-
μηνίαν ὁ σπουδαστὴς ὀφείλει νὰ ὑποστῇ ἀυστηρὰς ἐξετάσεις ἐπὶ πάντων
τῶν διδασκθέντων μαθημάτων. Ἄν μὴ ἐπιτύχῃ, ἢ λακδημακίῃ αὐτῇ
τριμηνία θεωρεῖται ἀπολεσθεῖσα καὶ ὁ παράδεισος οὗτος καθίσταται
τότε τῷ φοιτητῇ κόλασις. Κατὰ τὰ ἔτη καλοῦνται οἱ φοιτηταὶ
Freshmen, Sophomores, Juniors καὶ Seniors, ὥστε ὁ
ἢ ἢ ὡς Freshman ταχθεὶς μετὰ τέσσαρα ἔτη διελλθὼν τὰ ἔτη
τοῦ Seniors δύναται νὰ λάβῃ τὸν βαθμὸν τοῦ τελιοδιδάκτου
(Bachelor) τῶν τεχνῶν, τῆς φιλολογίας, γεωπονίας, ἀρχιτεκτονικῆς,
μηχανικῆς κλπ. Δύναται δὲ ἐν τισὶ τῶν μαθημάτων νὰ λάβῃ καὶ τὸν
βαθμὸν τοῦ διδασκάλου ἢ διδάκτορος (Master, Doctor), ἀλλὰ τοῦτο
συμβαίνει σπανιώτερον, καθ' ὅσον οἱ τελιοφοῖτοι ἢ εὐχαριστοῦνται εἰς
τὸν α'. βαθμὸν τοῦ τελιοδιδάκτου, ἢ προλύτου καὶ ἀμέσως εἰσέρχονται
εἰς τὸ πρακτικὸν στάδιον, ἢ ἂν θέλωσι νὰ ἐξακολουθήσωσι περαιτέρω,
προτιμῶσι νὰ τύχωσι τοῦ τίτλου τοῦ διδάκτορος ἐν ἑτέρῳ πανεπιστη-
μίῳ ὁμοιοβάθμῳ, διότι καὶ τοῖς ἀμερικανοῖς σπουδασταῖς ἀρέσκει τὸ
«varietas delectat.» Οἱ δὲ σπουδάζοντες τὴν ἰατρικὴν ἢ νομικὴν
κατ' ἀνάγκην ὀφείλουσι νὰ μεταβῶσι καὶ εἰς ἄλλο πανεπιστήμιον
(School of medicine, Law-school), διότι τὸ κορνηλιανὸν πανεπι-
στήμιον διὰ τὰς ἐπιστήμας ταύτας χρησιμεύει μόνον ὡς προπαιδευτήριον,
καὶ μόνον γεωπόνους, ἀρχιτέκτονας, μηχανικούς, φιλολόγους καὶ φιλοσό-
φους παρασκευάζει.

Κατὰ τὸ ἔτος 1881 ἐγγεγραμμένοι ἐν τῷ Κορνηλιανῷ πανεπιστημίῳ ἦσαν 399 φοιτηταί ἐκπύτου φύλου, ὧν 124 Freshmen, 93 Sophomores, 77 Juniors, 89 Seniors καὶ 14 Graduates, ὃ ἐστὶ τοιοῦτοι, οἵτινες ἢ μελετῶσιν ὅπως λάβωσι τὸν βαθμὸν τοῦ διδασκάλου, ἢ καταχέρονται εἰς εἰδικὴν τινα σπουδὴν.

Κατ' ἀντίθεσιν δὲ πρὸς τὰ πλεῖστα Ἀμερικανικὰ πανεπιστήμια, ἰδίως δὲ τὰ ὑπὸ Ἀγγλων συστηθέντα, ἅτινα ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν ἀρχηγίαν θρησκευτικῆς τινος αἵρέσεως ἴστανται, τὸ Κορνηλιανὸν τοῦτο πανεπιστήμιον εἶνε ἀπηλλαγμένον παντὸς τοιοῦτου δεισμοῦ, θεραπεῦον τὴν ἀρχὴν τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς πολιτείας. Καὶ ὅπως διατηρηθῆ ἡ στάσις αὕτη τῆς σχολῆς, ἐλήφθη φροντίς ὥστε ἐν τῷ σωματείῳ τῶν κοσμητόρων οὐδεμίᾳ θρησκευτικῇ αἵρεσιν νὰ ἔχη ὑπεροχὴν. Ἀτομικὴ δὲ εὐχὴ τοῦ ἰδρυτοῦ ἦτο ἐπίσης ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ νὰ εἰσέρχωνται πάντες ἀνεξαιρέτως ἄνευ διαφορᾶς γένους, χρώματος ἢ ἐθνικότητος. Ὡστε τὸ Κορνηλιανὸν πανεπιστήμιον εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον φιλελευθέρων ἰδρυμάτων, κρατοῦν ὑψηλὰ τὴν σημαίαν τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἀδελφοποιήσεως.

Ἐννοεῖται ὅτι ἕνεκα τῶν φιλελευθέρων ἀρχῶν, ἐφ' ὧν βασιζέται τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο ἔσχε πολλοὺς κατ' ἀρχὰς τοὺς ἐναντίους, οἵτινες καὶ προεφῆτευσαν τὴν ταχεῖαν αὐτοῦ κἀταστροφὴν, καὶ κατὰ τοῦ ἀπίστου τούτου ἰδρύματος πολλὰς ἀράς ἐξετόξευον. Αἱ προρρήσεις ὁμως αὐτῶν δὲν ἐπληρώθησαν, διότι ἐνταῦθα αἱ ἐπιθυμίαι τῶν ὀπαδῶν πάσης θρησκείας ἱκανοποιοῦνται. Ἐν τῷ ναύσκῳ τοῦ πανεπιστημίου κατὰ μῆνα περίφημος ἱεροκῆρυξ ἀείποτε προσκαλούμενος ἐρμηνεύει τὸ Εὐαγγέλιον προσελκύων πάντας τοὺς φοιτητάς.

Ὁ βίος ἐν Ἰθάκῃ δὲν εἶναι δαπανηρὸς, ὡς ἐν ἄλλαις ἀμερικανικαῖς πόλεσιν. Διότι 440 δολλάρια ὃ ἐστὶ 2,000 φράγκα ἀρκοῦσιν, ὅπως φοιτητῆς τις ζήσῃ ἐπὶ ἕν ἔτος συμπεριλαμβανομένων πάντων αὐτοῦ τῶν ἐξόδων μηδὲ τῶν διδάκτρων ἐξαιρουμένων.

Διὰ δὲ τὰς μελέτας τῶν σπουδαστῶν καὶ καθηγητῶν ὑπάρχει λαμπρὰ βιβλιοθήκη ἐκ 40,000 τόμων καὶ ἐκ 15,00 ἄλλων διατριβῶν, ἅτινα συνελέγησαν εἴτε δι' ἀγορᾶς εἴτε ἐκ δωρεῶν. Ἐκτὸς δὲ τῶν συγγραμμάτων παντὸς ἐπιστημονικοῦ κλάδου ὑπάρχουσι σπάνια ἔργα τῆς συγκριτικῆς φιλολογίας καὶ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν καὶ φιλολογιῶν, καὶ πλουσία συλλογὴ περὶ γεωπονίας μηχανικῆς καὶ τῶν τεχνικῶν ἐπιστημῶν καθόλου. Προσέτι δὲ ὑπάρχουσι 1000 τόμοι περὶ ἀρχιτεκτονικῆς καὶ πολύτιμος φωτογραφικὴ συλλογὴ τῶν σπουδαιοτάτων ἀρχιτεκτονικῶν

μνημείων παντός τοῦ κόσμου δῶρον τοῦ Προέδρου White. Τὰ βιβλία ταῦτα εἶνε διατεταγμένα εἰς λαμπρὰν αἴθουσαν, ἣτις συνάμα χρησιμεύει καὶ ὡς ἀναγνωστήριον τοῖς φοιτηταῖς, ἐνῶ οἱ καθηγηταὶ δύνανται ἐκ τῶν βιβλίων τούτων νὰ λάβωσιν κατ' οἶκον, οἷον θέλουσιν. Εἰς τὴν διάθεσιν τῆς γεωργικῆς ὑπάρχουσι 200 ἄκρα γῆς σταῦλος καὶ ἄλλα χρήσιμα ἐργαλεῖα, πρὸς δὲ τούτοις αἱ νεώτεροι γεωργικαὶ μηχαναὶ καὶ ἀγροτικὰ σκεύη. Ἐργαστήρια διὰ τὸν μηχανικὸν καὶ τὸν τεχνίτην ὑπάρχουσι ἄριστα πρὸς πρακτικὴν ἐξάσκησιν τῆς τέχνης του, ἣν θεωρητικῶς μανθάνει ἐν τῷ σχολείῳ. Ἐτι δὲ μεγάλαι συλλογαὶ προτύπων, χημικὰ ἐργαστήρια, φυτῶν συλλογαὶ ἀποτελοῦσι τὰς βάσεις τῆς ἐπιστημονικῆς διδασκαλίας διὰ τὸν μηχανικὸν, ἀρχιτέκτονα, χημικὸν καὶ βοτανικόν.

(ἀκολουθεῖ)

E. Γ.

BIBLIOGRAPHIA.

DIE EINFLUSSE UNSERES GYMNASIUMS

AUF DIE JUGENDBILDUNG

VORSCHLAGE

für eine

Natur - und Zeitgemässe Reform

DER MITTELSCHULE

von

DR. FREIHERRN ARTHUR VON SODEN

Professor am Lyceum in Reutlingen.

T ü b i n g e n

Verlag und druck von Franz Fues.

Ἡ πραγματεία αὕτη τοῦ καθηγητοῦ Δρ. Ἀρθούρου Σόδεν εἶνε ἀξία πολλῆς προσοχῆς καὶ μελέτης. Ὁ συγγραφεὺς δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς συγγραφῆς προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ παιδείσις τῶν νέων, οἷα νῦν γίγνεται, δὲν εἶνε κατὰ φύσιν, καὶ ὅτι ὑφίσταται ἀνάγκη νὰ διαρρυθμισθῇ τὸ πρόγραμμα τῶν γυμνασίων, λαμβανομένων